

Pestprotocol

Kanjertraining

“Dicht bij huis ligt de plezierige basis voor je toekomst”

Inleiding

Dit is het pestprotocol van basisschool de Schakel in Ammerzoden. Wij zijn een gecertificeerde Kanjerschool.

Het protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining. In het pestprotocol vindt u de afspraken die gelden op onze school. Het zijn feitelijk fatsoen-afspraken; zowel voor kinderen en leerkrachten als ook voor ouders.

Pesten of Plagen

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is dit: Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten. Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. De

Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen.

Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn (cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep).

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders enerzijds en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

De Kanjerafspraken

Op basisschool De Schakel streven wij een positieve, opbouwende sfeer na en doen dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de Kanjerafspraken anderzijds.

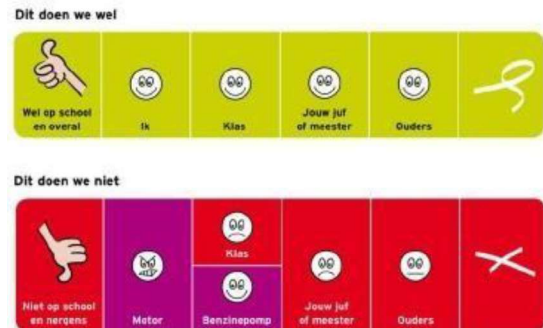
- We vertrouwen elkaar.
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas. We werken samen.
- Niemand lacht uit. We hebben plezier.
- Niemand is of blijft zielig. We doen mee.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/ het gezag” en de ouders zijn dat thuis.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

Het kwaad moet worden bestreden

Veel ouders verlangen van de school dat “het kwaad” (= de pester) moet worden bestreden, en dat “het goede” moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij “kwaad of goed”. Ieder mens maakt wel eens fouten. De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten. In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:

1. Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school;
2. De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen;
3. Jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet;
4. Mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: “Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school.”

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): “Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes.” Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Preventie

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie.

Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
 - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
 - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

Wat mag u verwachten van de leerkrachten op school?

1. Voorbeeldgedrag

- U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.
- U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."
- U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven inzicht).

Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

2. Stappenplan omgaan met conflicten.

We oefenen in de klas het omgaan met conflicten op de volgende wijze:

Zeg dat je het niet leuk vindt.

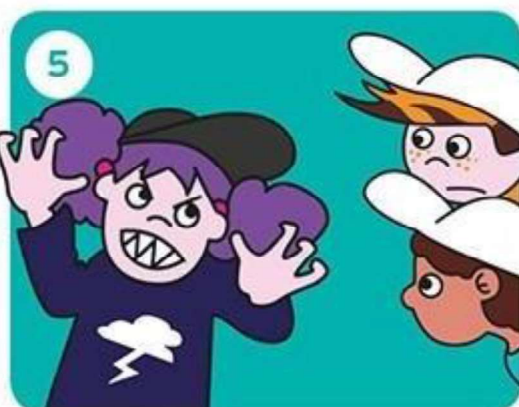
Gaat het door?

Ga iets anders doen.

Stap naar je maatje of jouw maatje stapt naar jou.

Gaat het door?

Ga naar je juf of meester. Die grijpt in.

Meer weten?

Kijk dan op onze website www.kanjertraining.nl

e-mail: info@kanjertraining.nl • telefoon: (036) 548 94 05

Kanjer trainingen

Aanpak

Het rollenspel

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar “het kan er behoorlijk brutaal uitkomen”. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten (en) ouders niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechttop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: “Ik vind dit vervelend, Wil je ermee stoppen?” Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een “maatje”). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met het maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware “benzine” aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. “Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.”

Stappenplan voor ouders bij pesten

Contact opnemen met school.

1. Gesprek met de leerkracht
2. Gesprek met de kanjercoördinator (indien nodig)
3. Gesprek met directie (indien nodig)

Stappenplan voor de school

1. De leerkracht gaat in gesprek met de betrokken kinderen en probeert het probleem gezamenlijk op te lossen.
2. Indien niet opgelost, of bij herhaaldelijk terugkeren: contact opnemen met de ouder(s) van de betrokken kinderen. Er zijn altijd 2 kanten aan een verhaal of conflict. Hiervan wordt een notitie gemaakt in het leerlingvolgsysteem (Esis).
3. Zodra de leerkracht en ouders hier gezamenlijk met de kinderen niet uit komen, dan wordt door de leerkracht contact opgenomen met de kanjercoördinator. Hiervan wordt een notitie gemaakt in het leerlingvolgsysteem (Esis).
4. Indien niet opgelost, wordt de directie betrokken. Hiervan wordt een notitie gemaakt in het leerlingvolgsysteem (Esis).
5. In uiterste gevallen kan schorsing of verwijdering volgen.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Grens stellend

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”. Hiervoor

kan gebruik gemaakt worden van het formulier 'hoe kan het anders' door oplossingsgericht in gesprek te gaan bij elkaar.

Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren:

- **Verbaal**: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten etc.
- **Fysiek**: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, betasten, laten struikelen, etc.
- **Materieel**: stelen, onderkladden, verstoppert van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lek prikken etc.

Bij extreme of zorgelijke incidenten zal de school een schriftelijke registratie maken die ook door ouders ondertekend dient te worden. Deze registratie wordt ook met de Kanjercoördinator besproken en genoteerd in het leerlingvolgsysteem (Esis).

Verwijdering en schorsingsprocedure

Voor de verwijderings- en schorsingsprocedure verwijzen we naar het beleidsdocument 'toelating, schorsing en verwijdering' van Stichting RK onderwijs Bommelerwaard; vastgesteld op 24-05-2016

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat wordt van u als ouder verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. Zelfbeheersing

Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. De situatie kan helemaal uit de hand lopen als u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.

2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.

Dat doet de school ook over u en uw kind. Kritiek geven over andersmans opvoeding is vaak de oorzaak van emotionele opwinding wat kan leiden tot escalaties.

3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.

Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met de leerkracht, met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

4. Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaad spreken over een ander.

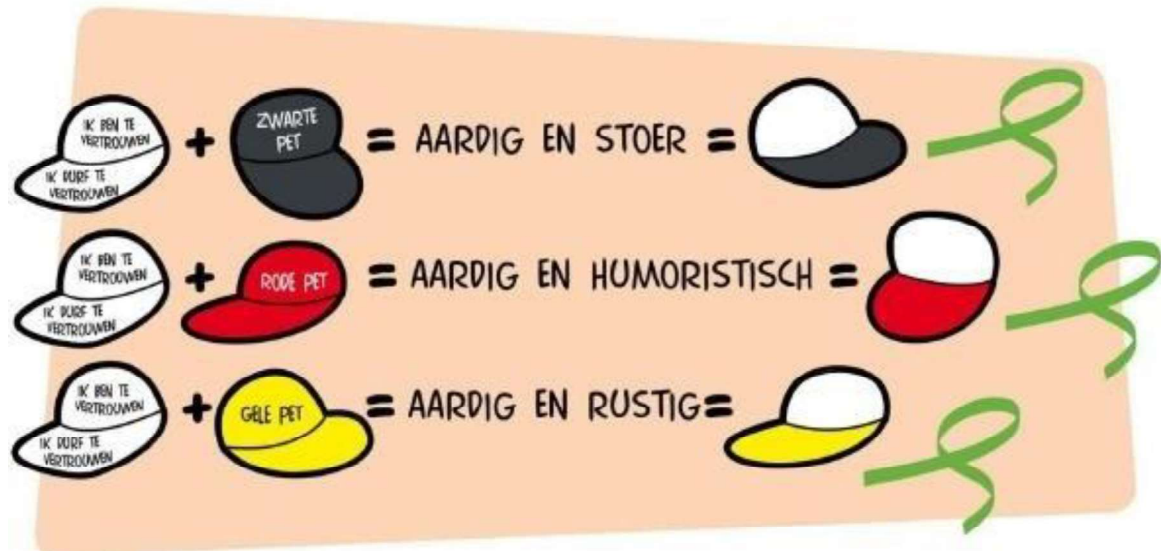
5. U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op sociale media.

Een extra moeilijkheid doet zich voor als ouders van de “niet-pester” van mening zijn dat hun kinderen slachtoffer zijn van de “dader”. Ouders kunnen hun ongenoegen op sociale media uiten. Het vraagt nogal wat inspanning van de school in de communicatie met ouders om dit in goede banen te leiden. Het is belangrijk dat ouders zich ‘beheersen’ binnen de sociale media.

Tips voor ouders:

1. Het beseft hebben dat ook uw kind kan doen als de ‘zwarte’, ‘rode’ of ‘gele’ pet. Ook uw kind kan pesten.
2. Het beseft hebben dat ook uw kind kan worden gepest.
3. Neem het probleem serieus.
4. Raak niet in paniek.
5. Probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van uw kind.
6. Ga voor jezelf na:
 - Voelt mijn kind zich veilig thuis?
 - Voelt mijn kind zich veilig op school?
 - Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
 - Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
 - Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
 - Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal?
 - Wat doet mijn kind allemaal op internet?

- Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
7. Ga in gesprek met uw kind
 8. Corrigeer agressieve buien.
 9. Overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen.
 10. Bied hulp aan mijn kind.
 11. Schakel eventueel een externe instantie in als u dat nodig vindt of als de school dat aangeeft.
 12. Beheers u op sociale media.

Tips voor kinderen

1. Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.
2. Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.
3. Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.
4. Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.
5. Beheers je op sociale media. Gedraag je.

Op school leren we dit:

Veel leerlingen gaan vervelend met elkaar om. Blijf rustig. Haal je schouders op. Sommige leerlingen zijn gewoon in de war. Maak je niet druk. Jammer dan.

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat jezelf geen 'benzine' geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Weten jij en je maatje geen oplossing? Dan stap je naar de juf of meester toe.

Op sociale media volg je dezelfde gedragslijn. Met dit verschil dat je hulp kunt invoeren bij meldknop.nl Je doet dat nadat je met je ouders hebt besproken wat er aan de hand is.

Vertrouwenspersonen

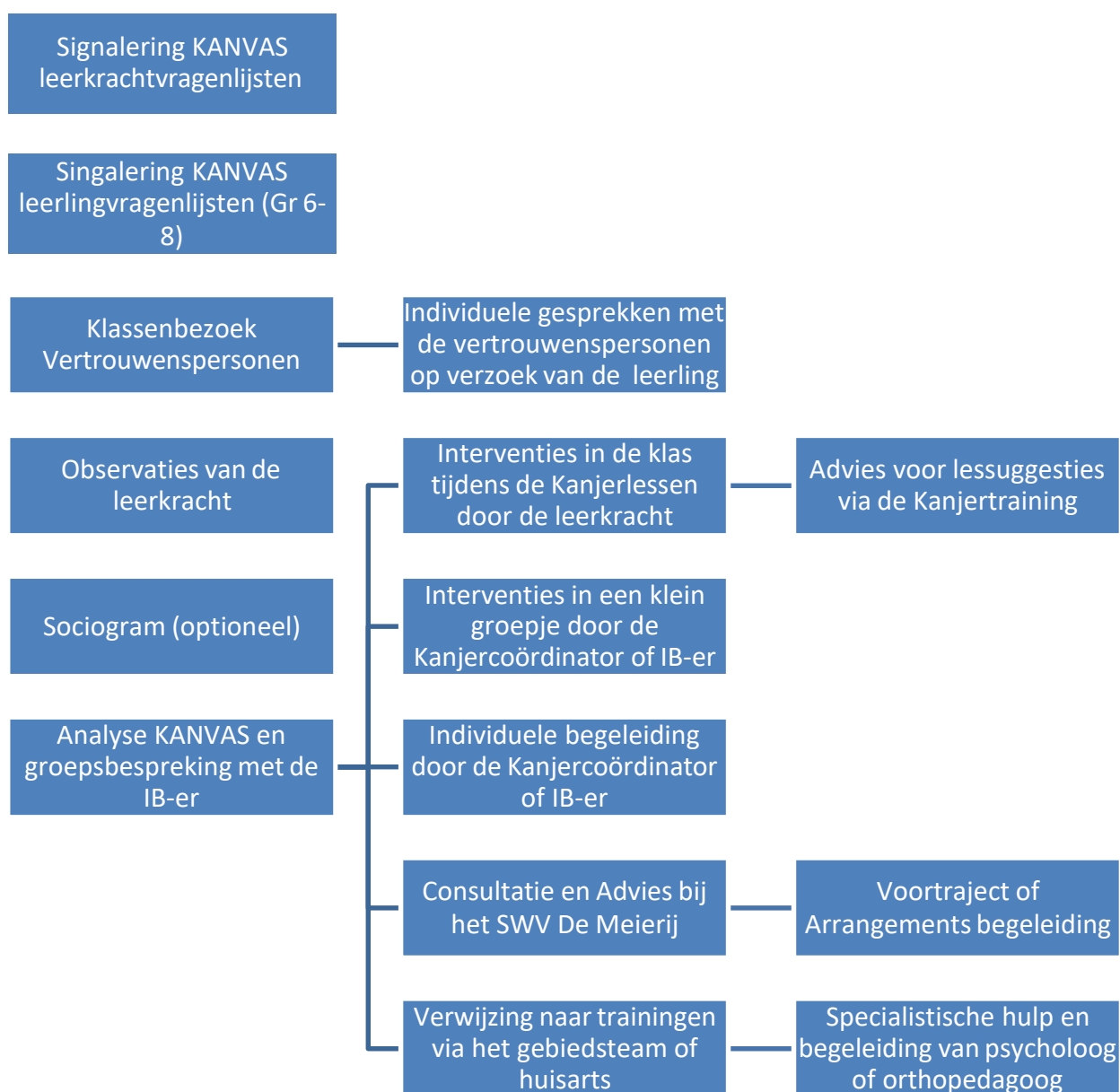
Wil je graag met iemand anders in vertrouwen praten dan je eigen leerkracht, neem dan contact op met de vertrouwenspersonen van de Schakel. Er hangt een brievenbus in de aula waar je een briefje in kunt doen om jouw problemen aan te geven. De vertrouwenspersonen van de Schakel zijn: juf Marja, juf Myrie-Anne en juf Shelby.

Bijlage 1: *Interventies bij sociaal emotionele ontwikkeling*

- 2x per jaar signalering vanuit de visie van de leerkrachten middels KANVAS leerkrachtenvragenlijsten. Uitkomsten hiervan worden door de IB-er geanalyseerd en in de groepsbesprekingen besproken met de leerkracht. De resultaten worden ook op het leerlingrapport weergegeven en facultatief besproken met ouders in rapportgesprekken.
- 2x per jaar signalering vanuit de visie van het kind (vanaf groep 6) middels KANVAS leerlingvragenlijsten. Uitkomsten hiervan worden door de IB-er geanalyseerd en in de groepsbesprekingen besproken met de leerkracht. Uitkomsten worden facultatief besproken in het rapportgesprek met ouders.
- 1x per jaar signalering van de veiligheidsbeleving vanuit de visie van het kind (vanaf groep 6) middels de KANVAS Schoolveiligheidslijst. Uitkomsten hiervan worden door de IB-er geanalyseerd en in de groepsbesprekingen besproken met de leerkracht.
- 1x per jaar klassenbezoek door de vertrouwenspersonen om enerzijds te informeren hoe kinderen de vertrouwenspersoon kunnen bereiken en anderzijds educatie geven over onderwerpen die hier aan gerelateerd zijn bijv. kindermishandeling, scheiding, (cyber)pesten, nee zeggen, internetgebruik).
- Facultatief 2x per jaar kunnen op verzoek van de leerkracht en/of IB-er de onderlinge sociale relaties in beeld worden gebracht middels een sociogram via KANVAS.
- Middels oplossingsgerichte gespreksvoering kinderen individueel begeleiden of in een groepje leerlingen door de IB-er of Kanjercoördinator. Deze gesprekken kunnen ook leerling specifiek gericht zijn op een gedragsprobleem; faalangst (o.a. Bibbers de Baas training), zelfvertrouwen, pesten. Deze interventie is vaak voor een kortlopende periode van 6-8 weken.
- Diverse ondersteunende spelmaterialen zijn beschikbaar om kinderen op sociaal emotioneel gebied te ondersteunen in individuele begeleiding of om groepsgewijs in te zetten.

Bijlage 2: *Overzicht interventies sociaal emotionele ontwikkeling*

Bijlage 3: *Hulpmateriaal bij sociaal emotionele ontwikkeling*

Hulpmateriaal	Doel	Vindplaats
Coole kikker kwartetspel	Bespreken sociale interactie en oplossingen.	<i>Orthotheek</i>
Het kinderkwaliteitenspel	Voor zelfvertrouwen, zelfreflectie en zelfbeeld	<i>Orthotheek</i>
Helpende gedachten	Zelfvertrouwen, zelfbeeld, zelfreflectie, positief denken	<i>Orthotheek</i>
Het ASO spel	Bordspel over sociale situaties en oplossingen.	<i>Orthotheek</i>
Spiegel jezelf spel	Zelfvertrouwen vergroten	<i>Orthotheek</i>
Lekker in je vel spel	Inzicht in gevoelens en emoties	<i>Orthotheek</i>
Junior Coachkaarten	Gesprekskaarten over talent	<i>Orthotheek</i>
Een doos vol gevoelens	Leskist voor de onderbouw over emoties	<i>Orthotheek</i>
Ben je boos pluk een Roos	Kaartspel over conflicten	<i>Orthotheek</i>
De Gelukskoffer	Kaartspel met bal over positief denken en geluk	<i>Orthotheek</i>
Inspiratieboek Meidenvenijn (Kanjertaining)	Boek over meidenvenijn met voorbeelden en achtergrondinformatie	<i>IB kantoor studieboeken</i>
Handpoppen Kanjertraining	Uitspelen sociale situaties met jonge kinderen	<i>Orthotheek</i>
Het Kanjerboek	Boek over achtergrondinformatie over de Kanjertraining voor ouders, leerkrachten en stagiaires.	<i>IB kantoor studieboeken</i>
Lesmappen methode Kinderen en hun sociale Talenten voor groep 1-8	Per jaargroep een map met lesideeën per thema om in de klas of individueel te behandelen.	<i>Orthotheek</i>
Je Bibbers de Baas	Faalangstraining (boek en werkboek) voor individuele begeleiding door de IB-er)	<i>IB-kantoor studieboeken</i>
Boek Kids Skills met Kids Skills werkboek	Methode Kids skills om individueel met kinderen aan gedrag te werken middels oplossingsgerichte werkwijze.	<i>IB-kantoor studieboeken</i>
Mindset werkboek	Mindset begeleiding voor meerbegaafde leerlingen	<i>IB-kantoor studieboeken</i>